

Розділ VI. Катеринівка

1. Катеринівка у 1932-1933 роках

1.1. Розкуркулення жителів Катеринівки:

(Зі справ Комісії Великолепетиської Ради народних депутатів
„З питань відновлення прав реабілітованих”)

373. Скороходов Давид Михайлович, 1886 р.н.

Уродженець с. Катеринівка Великолепетиського району Дніпропетровської (Херсонської) області. У 1930 році був розкуркулений і висланий, з трьома дітьми, з села, на Соловки. Дружина, з шістьма дітьми, залишилася у селі. Незабаром його будинок, разом з господарством, відібрали, і передали до колгоспу. Будинок слугував йому за контору, а згодом був розібраний для колгоспних потреб.

Скороходов Д.М., повертаючись з заслання, помер. Старші діти, які були заслані з ним, також не повернулися. Висновок Великолепетиського РВВС, зроблений на основі опитування старожилів Катеринівки, підтвердив наведені факти. Спадкоємцям, за будинок і споруди, що не збереглися, виплачено грошову компенсацію.

Інформація подана згідно до матеріалів справи № 39

374. Гречаний Олексій Дмитрович, 1880 р.н.

Уродженець с. Катеринівка Великолепетиського району Дніпропетровської (Херсонської) області. У 1930 році був розкуркулений. Під час розкуркулення відібрали будинок, сільськогосподарський інвентар, 2 пари коней, 3 корови. Будинок був переданий до колгоспу „Прапор”, але до даного часу не зберігся – був зруйнований у 1943 році під час війни. Висновок Великолепетиського РВВС, зроблений на основі опитування старожилів Катеринівки, підтвердив наведені факти. Спадкоємцям, за будинок і споруди, що не збереглися, виплачено грошову компенсацію.

Інформація подана згідно до матеріалів справи № 47

375. Трішечкін Семен Прокопович, 1883 р.н.

Уродженець с. Катеринівка Великолепетиського району Дніпропетровської (Херсонської) області. Був розкуркулений у 1933 році. Під час розкуркулення було відібрано будинок, корову, і все майно. Будинок було передано колгоспу ім. Держинського, і він, до даного часу, не зберігся – розібрали на будівельні матеріали.

Трішечкіна С.П. та його дружину Трішечкіну Віру Єфимівну було засуджено.

Висновок Великолепетиського РВВС, зроблений на основі опитування старожилів Катеринівки, підтвердив наведені факти. Спадкоємцям, за будинок і споруди, що не збереглися, виплачено грошову компенсацію.

Інформація подана згідно до матеріалів справи № 53

Уродженець с. Катеринівка Великолепетиського району Дніпропетровської (Херсонської) області. Був розкуркулений. Під час розкуркулювання у нього забрали будинок, підводу, молотарку, служницю, 2 пари коней, 3 корови і бика. Все вилучене майно було передане у колгосп „Праця”. Будинок, до нашого часу, не зберігся.

Висновок Великолепетиського РВВС, зроблений на основі опитування старожилів Катеринівки, підтвердив наведені факти. Спадкоємцям, за будинок і споруди, що не збереглися, виплачено грошову компенсацію.

Інформація подана згідно до матеріалів справи № 82

377. Скороходов Єгор Полікарпович, 1883 р.н.

Уродженець с. Катеринівка Великолепетиського району Дніпропетровської (Херсонської) області. Мав будинок, коня, корову, свиней, овець, курей та іншу птицю, косилку, молотилку, плужницю і т.п. Його сім'ю розкуркулили у 1933 році і вигнали з будинку, який був переданий колгоспу „Молот”, і до нашого часу не зберігся – був розібраний на будівельні матеріали. Висновок Великолепетиського РВВС, зроблений на основі опитування старожилів Катеринівки, підтвердив наведені факти. Спадкоємцям, за будинок і споруди, що не збереглися, виплачено грошову компенсацію.

Інформація подана згідно до матеріалів справи № 65

378. Скороходов Федір Данилович, 1902 р.н.

Уродженець с. Катеринівка Великолепетиського району Дніпропетровської (Херсонської) області. У 1930 році був розкуркулений і висланий за межі села. Будинок, кузню, млин, коней, свиней, корів і інше майно було передане до колгоспу. Будинок до нашого часу не зберігся. Дружина, з двома дітьми, залишилася у с. Катеринівка.

Висновок Великолепетиського РВВС, зроблений на основі опитування старожилів Катеринівки, підтвердив наведені факти. Спадкоємцям, за будинок і споруди, що не збереглися, виплачено грошову компенсацію.

Інформація подана згідно до матеріалів справи № 146

1.2. Свідчення очевидців голодомору 1932-1933 років записані учнями Марченка М.М.

379. Заремба (Куришко) Любов Марківна, В. Лепетиха:

„На той час наша сім'я, що складалася з 5 чоловік. Мені тоді було 11 років. У мене було двоє братів – Микола і Леонід. Я була середульшою донькою. Жили ми у с. Катеринівка. Так, як у селі проживали росіяни і українці, то було створено 2 колгоспи: „Українець”, в якому працювали українці, і „Молот”, що складався з росіян. Батько хворів на серцеву недостатність, то він у колгоспі не працював. Мама ж входила до числа колгоспних активістів, і її правління колгоспу посилало, разом з іншими, ходити по хатах, в забирати у людей все, що було. Хоч Акиліна Данилівна

дуже соромилася того, що доводилося виконувати, але мусила. Мій дідусь був категорично проти вступу до колгоспу, тому його „розкуркулили”, і відібрали все до останньої нитки вкупі з хатою. Страшно голодуючи він помер біля скирти сіна на колгоспному полі.

Від голоду нам допомогла врятуватися корова. На якесь диво воне не „пішла” до колгоспного двору. (Мабуть завдяки участі мами у хлібозаготівлях?!). Молока корова давала мало тому, що кормити її було майже нічим. Хіба що сіна трішки „нюхне”, і давали полову, яку скубли зі стріх будівель.

Одного разу до нашого будинку прийшли „збирачі зерна” і відібрали у нас усі харчі. Навіть сушені дині і те, що варилося в печі. Навіть перетрушували ситару солону у надії, що десь випаде зернятко. Зібране таким способом зерно сушили на печі, і розтирала на щось схоже до муки. Навесні збирали „кабанці” – рослину з червоними квітками, яку разом з корінцем викопували, перетирали разом з мукою і кисляком, та пекли оладки.

Я ходила до школи, але наука в голову не йшла – всі помисли були про їжу”.

Записала Кострова Оксана

380. Куришко Микола Іванович, Катеринівка:

„Я був напівсиротою. Мама померла давно, А тому жив лише з батьком. Коли почався голод мені було 12 років, але, аби не голодувати, я попросився до колгоспу, і допомагав батькові у роботі. На обід на поле привозили якусь слизьку юшку. На кухні, у тому місці де кухарки виливали помії, я знаходив щось із тієї суміші: шматочки буряка, черв'ячок ..., і все це їв.

Крім цього я відвідував школу, проте згодом її довелося покинути зовсім тому, що дуже опухли ноги.

Вдома харчувалися оладками з лободи, супом із цибулиння – їли все, що хоча б якимсь чином було можна вживати. Коли настала осінь, то ми, разом з іншими дітьми, бігали на поле красти колоски. На вулиці не було видно жодної собаки чи кішки. Їли навіть ворон, горобців, щурів, зерно кураю ... Помирали масово”.

Записала Кострова Оксана

381. Новікова Анна Володимирівна, 24.05.1924 р.н., Катеринівка:

„Наша сім'я складалася з 7 осіб: батько, 1900 р.н., мати, 1904 р.н., Володимира, 1923 р.н, Анни, 1924 р.н., Таїсії, 1926 р.н., Олександра, 1928 р.н., та Івана, 1930 р.н.

На мій погляд головною причиною голоду було те, що у людей вилучили увесь хліб у рахунок хлібозаготівель. Адже урожай 1932 року був не найгірший за останні 10 років.

Наша родина мала статус середняків. Ми мали 12 десятин землі, багато коней і повні закрома зерна. Землю ми обробляли самі. Коли нас розкуркулювали, то зривали поли у хаті та сараях, перерили увесь двір великими залізними піками. Забрали у нас все: майно, худобу, все їстівне, і навіть одяг та взуття. Навіть їжу, яка варилася на плиті та у печі. Вилучені речі продавалися на торгах, а всі зароблені під час тор-

гів кошти надходили державі. Багатьох господарів розкуркулених заможних родин, заарештували і відправили до Сибіру. А інших членів розкуркулених родин залишили у селі. Тих, хто цього бажав, приймали до колгоспів. Щоб врятувати свою сім'ю від голодної смерті вступили до колгоспу і мої батько та мати. За відпрацьований трудодень давали по 2 кг. зерна ... по врожаю. А так, тим, хто працював, давали якесь рідке вариво.

Дітей, які навчалися у школі, теж харчували чимось подібним. Коли закінчилися абсолютно всі припаси, то люди їли все: траву, бруньки дерев, собак, котів і навіть падаль. Але випадків людожерства у нас не було.

Прохачам з інших сіл ми не подавали нічого – самі нічого не мали.

Люди помирали масово. Дякуючи Богу у нашій сім'ї вижили всі. За час голоду населення зменшилося десь на третину. Померлих ховали на цвинтарі у великій спільній ямі. Дітей померлих односельчан забирали до дитячих притулків, що були розташовані у Малій та Великій Лепетихах.

Помирали люди і у 1934 році від інфекційних хвороб та переїдання”.

Записав Петренко Юрій

382. Гришецька Марія Миколаївна, Катеринівка :

„Особливо мені було шкода діточок. Бувало сховасмо їм за пазуху жменьку зерна, але його і там знайдуть добровольці Славінської Мангелини, та витягнуть – нехай би їм ті руки повсихали. Щоб вижити ми їли листя, цвіт акації, дикий щавель – то взагалі був для нас найсмачніший харч. На колгоспних полях, під страхом розстрілу без суду і слідства, зривали колосся зернових культур. Ми з чоловіком закопали вночі під кущем калини частину зібраного у 1932 році врожаю тому, що за шматок хліба сусіди могли і рідну матір продати. Вночі і їли приховане. Невпевненість у собі, страх, а ще кляте безсилля душило усіх нас. А село вимирало. І у нашій родині голодний смерч забрав 9 чоловік. І немає їхніх могил, не маємо куди покласти квіти, пригадати, потужити за ними. Адже, не маючи сили вирити для них могили, ми закопували їх у канавах. Трупи деяких з тих, які бродили у пошуках їжі по навколишніх селах, залишилися обабіч степових шляхів і поросли травною і нашим безпам'ятством”.

Записала Ткач Юлія

1.3. Свідчення очевидців голодомору 1932-1933 років записані учнями Прядко Л.С.

383. Гундер М.Ф., 1923 р.н., Катеринівка:

„Коли настав голодний 1933 рік мені було 10 років. Ми врятувалися тим, що їли зернятка щиріці, акації, цибульку молодого горичвіту, варили суп з горобців. Недалеко від нас жила сім'я з 8 чоловік – померли всі. Людей, що померли від голоду, ховали, як собак: викопують яму, кинуть у неї тіло, землю прикидають та і все”.

Записала Катерина Макій

1.4. Свідчення очевидців голодомору 1932-1933 років записані Гринько Н.П.

384. Гулякіна Віра Миколаївна, 1921 р.н., Катеринівка:

„Наша сім'я складалася з 3-х чоловік: мати, сестра я. Мама працювала на різних роботах у колгоспі „Молот“, який був розташований на терит орії сучасної Катеринівки. У той час, коли у сусідніх селах проходило розкуркулення, то у нашому селі ніхто ні в кого хліба по хатах не шукав і не забирав.

Осінь 1932 і весна 1933 років виявилися важкими. Урожай виростили малий. В колгоспі на зароблений трудодень видавали дуже мало зерна. Більшу його частину віддали державі. Сім'ї почали голодувати. Дуже ослаблі навіть пухли з голоду. Спасалися тим, що їди цвіт білої акації, пекли коржики з лободи, і копали на падині їсті-вне коріння.

Головою колгоспу „Молот“ був Косар Іван Харитонович, принципова і добропорядна людина. Він увесь процес виживання узяв під свій особливий контроль. Роботи в колгоспі не припинялися. Часто він їздив у с. Агаймани Нижньосірогозького району, щось там обмінював, і привозив продукти. Найчастіше це були хліб і суха риба.

Людей, які працювали на польових роботах годували з польової кухні за рахунок колгоспу. Тих, хто не працював на полі і був пухлий, теж привозили до польової кухні, з метою підтримки життєвих сил. Слідували за тим, щоб таким їсти давали потроху – інакше смерть. Завідуючий колгоспним складом Рибін Дмитро дуже строго відносився до видачі продуктів харчування. Тому від голоду, на території колгоспу „Молот“ ніхто не вмер”.

Записала Гринько Ніна Павлівна

385. Бульба Анастасія Прокопівна, 1915 р.н., Катеринівка:

„У 1933 році мені було 18 років. Наша сім'я складалася з 11 чоловік: мати, батько, три сина і шість доньок.

У 1932-1933 роках люди дуже помирили від голоду, особливо діти.

Тих, хто не бажав іти до колгоспу, виганяли з хат, а хати спалювали. У таких відбирали все майно, худобу та хліб. Вони були змушені жити по сусідах. Таке горе сталося з моїм сусідом (прізвище не пам'ятаю). Їхню хату спалили, а до погребу не пропускала варта. По тій причині, що вони не мали що їсти, троє їхніх синів померли від голоду. Дуже багато людей стали пухнути від голоду і помирати.

Навесні людям, які працювали у колгоспі, варили баланду (юшка з пшона). Видавали її по одній мисці. На полі працювали і діти, щоб поїсти.

Навесні 1933 року батько вивіз нас на Кубань, де ми прожили 2 роки, і перечекали голод. Пізніше ми повернулися у рідне село усі живі і здорові. Адже на Кубані такого голоду не було. Звичайно ми вже були дорослими, і працювали на вирощуванні городини”.

Записала Гринько Ніна Павлівна